

ÔN TẬP HỌC KÌ I

(2 tiết)

I YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Củng cố kiến thức về các thể loại VB đọc, kiểu bài viết, nội dung nói và nghe, kiến thức về tiếng Việt đã học ở học kì I.
- Vận dụng tổng hợp các kiến thức đã học để luyện tập, củng cố kĩ năng đọc, viết, nói và nghe.

II CHUẨN BỊ

1. Tri thức ngữ văn cho GV

GV cần chủ động tổng hợp các vấn đề sau trước khi hướng dẫn HS ôn tập và luyện tập:

– Tri thức về thể loại VB trong 5 bài học của học kì I, bao gồm: truyện và truyện đồng thoại, thơ và thơ lục bát, kí và du kí; đặc điểm thi pháp thể loại của các VB đọc chính và mối quan hệ liên VB giữa các VB tuy khác biệt về thể loại nhưng có sự tương đồng về đề tài, chủ đề.

– Đặc điểm các kiểu bài thực hành viết, nói và nghe; mối quan hệ giữa các kiểu bài trong quá trình thực hành tạo lập VB của HS với quá trình đọc hiểu VB qua các bài học; mối quan hệ giữa bài viết với phần thực hành nói và nghe (bài 1. *Tôi và các bạn* và bài 3. *Yêu thương và chia sẻ*).

– Các kiểu bài thực hành tiếng Việt theo mức độ năng lực: nhận biết, phân tích, vận dụng; mạch nội dung, khái niệm, thuật ngữ được lồng ghép trong các kiểu bài thực hành tiếng Việt của SHS.

2. Phương tiện dạy học

– Hệ thống sơ đồ, bảng tóm tắt các vấn đề: chủ đề, thể loại VB; kiểu bài thực hành viết, nói và nghe; kiến thức tiếng Việt.

– Một số VB đọc mới thuộc thể loại: truyện đồng thoại, thơ lục bát, du kí liên quan đến chủ đề của các bài học.

– Phim ngắn, tranh ảnh minh họa phù hợp với các chủ đề được học.

III TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC

HƯỚNG DẪN ÔN TẬP

Hệ thống kiến thức của phần *Ôn tập học kì I* đều là những nội dung HS đã được học trong 5 bài học của học kì I. GV yêu cầu HS xem lại những nội dung này ở nhà, tổ chức hoạt động nhóm trên lớp để HS có thể trao đổi, tổng hợp kết quả tự ôn tập của từng cá nhân bằng hệ thống bảng tóm tắt, tổng hợp, sơ đồ tư duy,... Có thể tổ chức cuộc thi theo hình thức trò chơi giữa các nhóm trong quá trình giải quyết những yêu cầu của phần *Ôn tập học kì I* để giờ học sinh động và thu hút hơn. Sau đây là những gợi ý về cách tổ chức thực hiện các yêu cầu của phần *Ôn tập học kì I* trong SHS.

Câu 1

Để nhiều HS có thể cùng phối hợp nhận diện và hệ thống hoá các VB đã học trong các bài (theo tiêu chí: tên VB, tác giả, thể loại, đặc điểm nổi bật về nghệ thuật, nội dung), GV có thể

tổ chức cho HS thuyết trình theo nhóm hoặc chơi trò chơi chung: thi đoán tên VB thông qua những đặc điểm nổi bật của VB. Những đặc điểm chung hoặc khó nhận diện hơn sẽ được nêu trước. Nhóm nào đoán nhanh hơn khi GV nêu thông tin về đặc điểm VB sẽ được điểm cao hơn cho mỗi câu hỏi của phần thi.

Ví dụ: Với đoạn trích *Bài học đường đời đầu tiên* (Tô Hoài, trích *Đế Mèn phiêu lưu kí*), hệ thống thông tin nêu ra để HS loại trừ, dự đoán và lựa chọn trước khi ra quyết định có thể sắp xếp lần lượt theo thứ tự như sau:

- a. Câu chuyện về nhân vật là loài vật nhưng có nhiều đặc điểm như con người.
- b. Tác phẩm được dịch ra nhiều thứ tiếng trên thế giới.
- c. Các nhân vật có trải nghiệm khó quên về tình bạn.
- d. Trò đùa của nhân vật này trở thành tai hoạ đối với nhân vật kia.

Thông qua các trò chơi, HS được chủ động tham gia vào việc tìm và chọn các VB trong từng chủ đề. Sau đó, GV tiếp tục hướng dẫn HS tổng hợp các đặc điểm của từng thể loại truyện và truyện đồng thoại, thơ và thơ lục bát, kí và du kí,... qua sơ đồ hoặc bảng tóm tắt.

Câu 2

GV có thể hướng dẫn HS tóm tắt đặc điểm của các kiểu bài bằng sơ đồ tư duy theo hai cách:

– Diễn dịch: Nêu tên kiểu bài, yêu cầu của từng kiểu bài, sử dụng các đoạn văn, bài thơ tiêu biểu làm dẫn chứng minh hoạ.

– Quy nạp: Chọn một số bài viết tiêu biểu và khái quát đặc điểm của kiểu bài thông qua các sản phẩm cụ thể này.

Câu 3

Có thể hướng dẫn và tổ chức hoạt động cho HS theo cách thức tương tự câu 2. GV lưu ý HS mối quan hệ giữa VB đọc và bài viết, giữa bài viết và bài nói trên các vấn đề:

- Đề tài, chủ đề;
- Thể loại, kiểu bài.

Câu 4

GV có thể hướng dẫn HS tóm tắt theo bảng mẫu trong SHS hoặc lập sơ đồ tư duy, sơ đồ cây để hệ thống hoá, tổng hợp kiến thức. Có thể lấy các ví dụ khác để minh hoạ, mở rộng và tăng cường thực hành cho HS (nhận diện, phân tích), không cần dùng lại các ví dụ đã có sẵn trong SHS.

Câu 5

SHS không cụ thể hoá nội dung này nên GV có thể xây dựng các phiếu luyện tập tổng hợp theo các mục tiêu năng lực của học kì I dựa vào các tiêu chí sau:

– Yêu cầu cần đạt: bám sát các yêu cầu đọc, viết, nói và nghe của 5 bài học trong học kì I.

– Thể loại VB: thuộc các thể loại đã học trong 5 bài học của học kì I, tập trung vào truyện đồng thoại, thơ lục bát và du kí.

– Đề tài, chủ đề: tương đồng về chủ đề với các VB trong 5 bài học. Tuy nhiên, cần hướng dẫn HS tìm hiểu và phát triển phong phú hơn nội dung đọc, viết, nói và nghe từ các đề tài đã xác định và thực hành trong 5 bài học của học kì I.

Trên cơ sở các bài học của SHS, GV xây dựng đề cương chi tiết và bài luyện tập giúp HS ôn tập và có thể đáp ứng yêu cầu kiểm tra, đánh giá theo hướng dẫn của các đơn vị quản lí giáo dục.